

SESSİZ ÖFKE

Göze Göz, Dişe Diş

ALAN LEZAN

Novella

Prolog

Sabah; sıcak hamur ve yorgunluk kokuyordu. Köşedeki küçük fırın, Berlin'in bir anlığına da olsa sıradan bir şehirmiş gibi davrandığı o yerlerden biriydi. İnsanların işe gitmeden önce seslerini bir kenara bıraktıkları bir yer. Kimsenin dikkat çekmediği bir yer.

Tamara, elleri palto ceplerine gömülü, bakışları vitrine çivilenmiş ama aslında hiçbir şey görmeden kuyrukta bekliyordu. Etrafındaki sesler, camın üzerindeki su damlaları gibi yanından kayıp gidiyordu. Konuşmalar, adımlar, fincan tınıları. Her şey, sanki dünya görünmez bir duvarın ardında yaşanıyormuşçasına boğuktu.

2

Önündeki masada dört adam oturuyordu; gürültücü, sabırsız ve sadece kendi çevrelerinde dönen dört adam. Tezgâhın arkasındaki genç kadın, gözleri yorgun olsa da gülümsüyordu. Hızlı hareket ediyordu, sanki gün onu ele geçirmeden o günü yakalamaya çalışıyordu.

Sıra Tamara'ya geldiğinde satıcı başını kaldırdı ve ona gülümsedi. Küçük, sıcak bir gülümseme; bir anlığına Tamara'nın içinde çoktan kaybettiğini sandığı bir şeye dokunuverdi.

Sonra bir nida havayı yırtıp geçti.

Keskin, çirkin bir kelime.
Asla olmaması gereken bir emir.
Fırını bir anda daraltan bir ton.
Tezgâhtar donup kaldı.

Tamara da öyle.

İçinde bir şeyler devrildi. Aniden değil — daha çok, uzun süredir kıyıda duran bir bardağın o son, duyulması imkânsız darbeyi alması gibi.

Sesler yeniden yükseldi. Çok yüksek.

Hava çok ince.

Dünya çok yakın.

Tamara, kalbinin sanki dışarı fırlamak istercesine kaburgalarına vurduğunu hissetti. Parmakları, bilerek dokunmadığı bir şeyi sınırsız kavradı. Bir karar değil, bir refleks bu. Kendisinin bile tanımadığı bir derinlikten çıkıp gelen bir gölge.

Tezgâhtar bir şeyler söyledi ama Tamara duymadı. Adamlar güldü ama sesler ona ulaşmadı. Her şey tek bir titreşimden ibaretti artık.

Sonra her yer sessizliğe büründü.

Fırının içi değil — onun içi.

Yatıştırmayan, aksine yutan bir sessizlik. Kara delik gibi bir sessizlik: ağır, soğuk ve mutlak.

Arkasını döndü, çantasını aldı ve çıktı. Acele etmeden.

Kaçmadan. Daha çok, kendi peşinden gidemeyen biri gibi.

Dışarıda, sokak boyunca bir rüzgâr esti.

Berlin, etkilenmeden, kayıtsızca uğuldamaya devam ediyordu.

Şehir, geride bir şey bırakan herkesi kabul ettiği gibi onu da içine aldı.

Tamara arkasına bakmadan yürüdü.
Nereye olduğunu bilmeden.
Sadece içinde bir yarık gibi büyüyen o andan uzaklaşmak için.
Asla iyileşmeyecek o yarıktan.

1 – Berlin: İs ve Sesler Şehri

Berlin hiçbir zaman sadece bir şehir değildi. Berlin bir sestir — mahzenlerden, arka bahçelerden ve işgal evlerinden yükselen derin, titreşimli bir uğultu. Kendine ait olmayan; aksine, duyulacak kadar yüksek sesle bağırانların ve gölgede kalacak kadar sessiz olanların şehriydi.

Friedrichshain'ın dökülen cepheleri, Rigaer Caddesi'nin grafiti katmanları ve Köpi'nin titreşimli ışıkları arasında, isim taşımak istemeyen bir topluluk deviniyordu. Diğerleri onlara "Otonomlar" diyordu. Onlar kendilerine hiçbir isim vermiyordu. Sadece yaşıyorlardı — ve itiraz ediyorlardı.

4

Tahakkümün olmadığı bir toplumun mümkün olduğuna inanan insanlardı bunlar. Bir ütopya olarak değil, gündelik bir pratik olarak. Kimsenin ödeme yapmak zorunda olmadığı mutfaklar kurdular. Kimsenin kim olduğunu sormadığı atölyeler. Dünyanın seni şekillendirmeyi bıraktığı ve senin dünyayı geri şekillendirmeye başlayabileceğin alanlar.

Fakat şehir onları farklı görüyordu. Bazıları için onlar bir gürültü kirliliği, şehir manzarasında siyah bir leke, çelişki ve öfkeden oluşan bir yığındı. Diğerleri içinse özgürlüğün sadece bir kelime değil, savunulması gereken bir durum olduğunun son hatırlatıcısıydılar.

Farklı dünyalardan geliyorlardı: öğrenciler, işçiler, düzen dışına çıkanlar, mülteciler, çok fazla şey görmüş olanlar ve henüz yeterince görmemiş olanlar. Onları birbirine bağlayan bir program, bir parti ya da bir manifesto değildi. Bir histi: Dünyanın olduğu gibi kalamayacağı hissi.

Kendilerine yukarıdan dikte edilen düzene inanmıyorlardı. Öz örgütlenmeye, dayanışmaya, küçük toplulukların gücüne inanmıyorlardı. Bazıları anarşizmin fikirlerini sessiz bir ateş gibi içlerinde taşıyordu — kaos olarak değil, sorumluluğun radikal bir biçimi olarak.

Hedefleri hiçbir zaman güç değildi. Hedefleri gücün yokluğuydu.

İnsanların kontrol edildiği değil, görüldüğü alanlar yaratmak istiyorlardı. İşlemek zorunda olmadığın, var olmana izin verilen alanlar. Satın alınan değil, uğrunda savaşılan alanlar.

5

Ancak Berlin; her özgürlüğü ölçen, her sapmayı kaydeden, her huzursuzluğu arşivleyen bir şehirdir. Polis; kapıları güçlendirilmiş, pencerelerine pankartlar asılmış adresleri biliyordu. Yetkililer; tapu kütüğünde adı geçmeyen ama her siyasi tartışmada ortaya çıkan evlerin isimlerini biliyordu.

Otonomlar kelimelerle değil, varlıklarıyla cevap veriyorlardı. Balkonlardan sarkan pankartlarla. Sokaklardan siyah bir nehir gibi akan yürüyüşlerle. Şehri aynada kendine bakmaya zorlayan eylemlerle.

Şiddet istemiyorlardı ama ondan korkmuyorlardı da. Güç istemiyorlardı ama ona direniyorlardı. Kahraman olmak istemiyorlardı ama sembollere dönüştüler.

Sahneye dışarıdan bakanlar genellikle sadece gösteriyi görüyordu: kara blok, maskeli figürler, sloganlar. Fakat her maskenin ardında bir hikâye taşıyan bir insan vardı — bir yaralanma, bir umut, başka bir hayata duyulan özlem.

Bazıları anarşistti, bazıları değil. Bazıları Bakunin okuyordu, bazıları hiçbir şey okumuyordu. Bazıları devrim istiyordu, bazıları sadece nefes alabilecekleri bir yer.

Otonom camia bir dogma değildi. Bir durumdu. Bir deneydi. Dünyanın çoktan karara bağlandığı hissine karşı verilen sürekli bir dirençti.

2 – Zossener Caddesi'nde Akşamlar

6

Zossener Caddesi'ndeki ev eskiydi ama yorgun değildi. Kendilerinden önce orada yaşamış pek çok hayatın izlerini taşıyordu: aşınmış kapı kolları, her adımı yorumlayan gıcırdayan parkeler ve şehrin gürültüsünü gerçekten dışarıda tutmayan, sadece boğuk bir uğultuya dönüştüren pencereler.

Tamara için bu ev bir "yuva" değil, nefes alabildiği bir yerdi. Beriwan içinse, mesleği gereği her gün mobilyalardan daha ağır hikâyelerle karşılaştığı bir dünyada bir dayanak noktasıydı.

Her akşam, şehir dışarıda gece fısıltısına büründüğünde, ikisi küçük mutfak masasında otururdu. Eğik abajurlu bir lamba; tabaklara, bardaklara ve basit bir yemeğin kalıntılarına sıcak bir ışık düşürürdü. Bu bir ritüel haline gelmişti — planlanmamış, dile getirilmemiş, sadece kimsenin bilerek sulamadığı bir bitki gibi büyüyüp gelişmişti.

Beriwan anlatırdı.
Tamara dinlerdi.

İkisine de iyi gelen sessiz bir iş bölümüydü bu.

Beriwan ilgilendiği insanlardan bahsederdi: Suriye'den, Irak'tan, İran'dan, Afganistan'dan gelen mülteciler. Vatanlarını, ailelerini, dillerini, bazen de kendilerini kaybetmiş insanlar. Etkilemek için değil, sindirmek için anlatırdı. Sesi sakindi ama gözlerinde sık sık ne kadar büyük bir yük taşıdığını gösteren bir gölge olurdu.

"Bugün bir çocuk bana aylardır uyuyamadığını söyledi," dedi bir keresinde, dalgınca çatalıyla tabağını çizerken. "Gözlerini kapatmaya korkuyor, çünkü gecenin onu geri götüreceğine inanıyor."

7

Tamara sadece başını salladı. Gecelerin nasıl hissettirebileceğini biliyordu.

Diğer akşamlarda Beriwan siyasetten konuşurdu — manşetler üzerinden değil, bağlantılar üzerinden. Orta Doğu'yu kitaplardan değil; hikâyelerden, aile hatıralarından, dünyayı teorilerle değil yaralarla taşıyan insanlarla yaptığı sohbetlerden tanıyordu.

"Buradakilerin çoğu çatışmanın siyah beyaz olduğunu sanıyor," dedi bir defasında. "Ama gri o. Kasım ayındaki Berlin gökyüzü kadar gri."

Tamara hafifçe gülümsedi.

"Gri, en azından dürüsttür," diye mırıldandı.

Beriwan bu tür sohbetleri severdi. Tamara'nın dinleyişini severdi; dikkatli ama dayatmacı olmayan o hali. Tamara'nın her şeye bir cevabı varmış gibi davranmamasını severdi. Herkesin sürekli bir cevabının olduğu bir dünyada, bu nadir rastlanan bir şeydi.

Yine de Tamara'nın içinde huzursuz bir şeyler olduğunu hissediyordu. Şehirden, siyasetten ya da sol merkezlerdeki tartışmalardan kaynaklanmayan bir gerilim. Daha derin bir şeydi bu; Tamara'nın dile getirmediği, belki de adını bile koyamadığı bir şey.

Bazen, Tamara Beriwan'ın görmediğini sandığında, duvardaki bir noktaya dakikalarca bakıp kalıyordu; sanki orada sadece kendisinin fark edebildiği bir yarık büyüyormuş gibi.

8

Beriwan sormadı.

Bazı soruların ancak karşıdaki kişi onları duymaya hazır olduğunda sorulabileceğini biliyordu.

Yine de düşüncelerinin arasından ince bir ip gibi süzülen hafif bir endişe vardı. Gürültülü değil, baskıcı değil ama sabitti.

Zossener Caddesi'ndeki akşamlar bir dengeydi.

Kırılğan ama gerçek.

İki farklı dünyadan gelen iki kadının, pek çok kelimedenden daha fazlasını anlatan ortak bir sessizlik bulduğu bir yer.

Dışarıda Berlin, istifini bozmadan uğuldamaya devam ediyordu. Fakat bu mutfakta, o eğik abajurun altında, şehrin tanımadığı bir şey doğuyordu: ihtiyatlı, sokulgan olmayan bir yakınlık.

3 – Mehringhof

Mehringhof bir bina değildi. Bir yankıydı.

On yılların siyasi mücadelelerinden, asla tam anlamıyla susmayan seslerden ve kimsenin artık üzerini boyamadığı eski grafitiler gibi duvarlara kazınmış hikâyelerden gelen bir yankı.

İç avluya girdiğinizde kahve, matbaa mürekkebi ve soğuk beton kokardı. Duvarlara afişlerle kaplı bisikletler yaslanırdı: konserler, okumalar, dayanışma partileri, atölyeler, çağrılar, uyarılar. Bazıları taze, bazıları sararmış, bazıları şehrin kendi arşivini tutması gibi kat kat üst üste yapııştırılmış.

Tamara bu yeri severdi.

Siyasetinden dolayı değil; o çoğu zaman gürültülü, çelişkili ve bazen yorucuydu.

Seslerinden dolayı severdi.

Buradaki insanların, her bir kelime bir anlam

taşıyormuşçasına konuşma biçiminden dolayı.

O akşam giriş kattaki kafe her zamankinden daha doluydu. Sandalyeler birbirine daha yakın dizilmişti, hava sıcaktı ve konuşmalar odanın üzerinde bir uğultu gibi asılıydı. Küçük sahnede, İsrail ve Filistin üzerine bir tartışma yürütecek dört kişi oturuyordu. Berlin’de asla sadece bir konu olmayan,

aksine her şeyi büyüten bir büyüteç olan bir mesele: öfke, umut, bilgisizlik, ideoloji.

Beriwan, Tamara'yı gelmeye ikna etmişti.

"Farklı sesler duymak iyidir," demişti.

Tamara, bazı seslerin canını yakacağını bilse de başıyla onaylamıştı.

Kenardaki küçük bir masaya oturdular. Beriwan çay, Tamara ise gereğinden fazla acı gelen sade bir kahve sipariş etti.

Tartışma başladı.

Önce moderatörler tarihten bahsetti: Manda dönemi, savaşlar, işgal, Oslo, yerleşim yerleri, ablukalar. Taş gibi ağır kelimeler. Tamara'nın bildiği ama burada farklı tınlayan kelimeler; daha mesafeli, daha teorik, sanki bir hayatın değil de bir seminerin parçasıymış gibi. 10

Sonra dinleyicilerden biri söz istedi.

Siyah kapüşonlu, elini sanki bir manifesto sunuyormuş gibi kaldıran genç bir adam.

"İsrail kolonyal bir apartheid devletidir," dedi.

Bazıları onaylayarak başını salladı. Diğerleri küçümseyerek soludu.

Tamara, içinde bir şeylerin düğümlendiğini hissetti.

Yaşlıca bir adam itiraz etti.

"Daha karmaşık. Her iki taraf da..."

Fazla ilerleyemedi.

Bir kadın sözünü kesti; yüksek sesli, keskin, emin.

"Bir tarafın gücü elinde tuttuğu yerde 'iki taraf' diye bir şey yoktur."

Beriwan sahneyi sessiz bir dikkatle izliyordu.
Tamara ise Beriwan'ı izliyordu.
Tartışma hararetlendi.

Kavramlar odada taşlar gibi uçuşuyordu:

"İşgal", "Direniş", "Güvenlik", "İnsan Hakları", "Terör",
"Kendi Kaderini Tayin Hakkı".
Her bir kavram bir evrendi.
Her bir kavram bir yaraydı.
Tamara kendini aniden yabancı hissetti.

Farklı düşündüğü için değil, buradaki hiç kimsenin, sürekli hayat ve alarm arasında gidip gelen bir kibbutzda büyümenin ne demek olduğunu bilmediğini fark ettiği için.

11

Kimse bilmezdi; nerede olduğu belirsiz bir patlama yer yüzünü titrettiği için gece vakti uyanmanın ne demek olduğunu.

Kimse bilmezdi; kendi çocukluğunu saniyeler içinde kaybetmenin ne demek olduğunu.

Bir şey söylemek istedi.
İtiraz etmek, açıklamak, anlatmak istedi.
Ama sesi boğazında düğümlenip kaldı.

Beriwan elini onun koluna koydu.
Sıkıca değil, sadece orada olduğunu hissettirecek kadar.
Sessiz bir: "Zorunda değilsin."

Sahnede şimdi genç bir kadın, Filistin ile dayanışmanın gerekliliği üzerine konuşuyordu.
Kelimeleri net, iyi formüle edilmiş, siyaseten pürüzsüzdü.

Ama Tamara'ya sanki ezberlenmiş bir metin gibi geliyordu. "İnancıyla konuşuyor," dedi Beriwan usulca. "Ama tarih insanın teninde yaşamaya devam ettiğinde doğan o acıyı bilmiyor."

Tamara ona baktı.
"Peki sen? Sen biliyor musun?"

Beriwan hüzünle gülümsedi.
"Tarih senin ailen olduğunda bunun ne demek olduğunu biliyorum."
Tüm tartışmadan daha fazlasını anlatan bir cümle.

Etkinlik bittiğinde oda sohbetlere bölündü. İnsanlar küçük gruplar oluşturdu, tartışmaya devam etti, çekişti, güldü, avluda sigara içti. Mehringhof, her zamanki gibi yaşıyordu: gürültülü, çelişkili, kusurlu.

12

Tamara ve Beriwan yavaşça dışarı çıktılar.
Dışarıda hava serin, gökyüzü karanlık, şehir sonsuz bir uğultuydu.

"Ne düşünüyorsun?" diye sordu Beriwan.

Tamara hemen cevap vermedi.
Caddeden akıp giden ışıklara, tutulamayan düşünceler gibi hareket eden gölgelere baktı.

"Bence," dedi sonunda, "herkes konuşuyor ama kimse dinlemiyor."
Beriwan başıyla onayladı.
"O zaman biz dinlemeliyiz. En azından biz."
Sessizce yürümeye devam ettiler.

Ve bu sessizliğin içinde Tamara'nın adını koyamadığı bir şey vardı; belki bir teselli, belki bir önsezi, belki de her ikisini de değiştirecek bir yolun başlangıcı.

4 – Sessizliğin Ayları

Haber bir darbe gibi gelmedi.
Bir yarık gibi geldi.

Tamara'nın içinden yavaşça süzülen; sessiz, uyarısız ve durdurulması imkânsız bir yarık. Bir telefon görüşmesi, bir isim, bir cümle — ve bildiği dünya, ışıktaki toz zerrelere gibi dağılıp gitti.

Beriwan kapıyı açtığı anda odasının zemininde oturuyordu. Ağlamıyordu. Bağırımıyordu. Sadece oturuyordu; sanki birisi yerçekimini değiştirmişti de artık hareket edemiyordu.

"Tamara?"

Beriwan'ın sesi, yaralı bir kuşa seslenir gibi ihtiyatlıydı.

Tamara başını kaldırdı.
Gözleri kocaman ama boştu.
Sanki birisi içindeki ışığı söndürmüştü.

"Öldüler," dedi.
Kelimeler kelime gibi tınlamıyordu.
Daha çok, içinden düşüp giden bir şey gibi.

Beriwan yanına diz çöktü.
Ne olduğunu sormadı.

Soruların sadece yaraları büyüüttüğü anlar olduğunu biliyordu.

Tamara ancak saatler sonra anlattı.

Bir bütünlük içinde değil.

Eksiksiz değil.

Sadece ağzından cam kırıkları gibi dökülen parçalar halinde.

Kfar Aza Kibbutzu.

Anne ve babası.

Erkek kardeşi.

Anlamadığı ve asla anlayamayacağı bir katliam.

Ardından sessizlik başladı.

Günler haftalara, haftalar aylara evrildi.

14

Tamara, kime ait olduğunu unutmuş bir gölge gibi evin içinde dolanıyordu. Az konuşuyor, az yiyor, neredeyse hiç uyumuyordu. Bazen saatlerce pencere kenarında oturuyor, dışarıya, sanki geri dönmesi mümkün olmayan bir şeyi orada arıyormuşçasına bakıp duruyordu.

Beriwan oradaydı.

Üstelemeden.

Aşırı korumacı davranmadan.

Sadece oradaydı.

Çay demliyor, masaya bırakıyor, Tamara içmediğinde hiçbir şey demiyordu. Tamara sussa bile akşamları yanına oturuyordu. Tamara üşüdüğünde omuzlarına bir battaniye örtüyordu. Sessiz bir varlıktı Beriwan — sıcak, sabırlı, sarsılmaz.

Tamara İsrail'e gitmesi gerektiğini biliyordu. Siyasi bir görev bilinciyle değil, çocukken yazlarını geçirdiği o kibbutza ne olduğunu anlamak için. Belki de ona gerçekte neler yaşandığını anlatabilecek birini bulmayı umuyordu. Bir uçak bileti aldı — ve orada sadece koca bir boşluk buldu.

Bazen Tamara uykusunda konuşuyordu.
Beriwan'ın anlamadığı İbranice kelimeler.
İsimler.

Nidalar.

Bazen sadece, yitik bir nefes gibi duyulan boğuk bir ses.

Birkaç hafta sonra Beriwan onu bir kliniğe yatırdı.
Tamara istediği için değil — ihtiyacı olduğu için.
Doktorlar travmadan, şoktan, karmaşık yas sürecinden bahsettiler.

Klinik tınlayan ama Tamara'nın içinde kopan fırtınayı tarif etmeyen kelimeler.

15

Klinik beyaz, huzurlu ve düzenliydi.
Tamara ise gri, sessiz ve paramparçaydı.
Oraya ait değildi ama kaldı.
Üç ay boyunca.

Kimseyle konuşmadı.

Nadir ağladı.

Hiçbir şey hissetmiyordu — ve bu hissizlik, her türlü acıdan daha beterdi.

Geri döndüğünde daha zayıf, daha solgun, daha sessizdi.
Ama bir şeyler değişmişti.

Çok değil.

Sadece bir kıvılcım.
Karanlığın içinde belli belirsiz bir nokta.

Bunu ilk Beriwan fark etti.
Tamara'nın sabahları masada biraz daha uzun oturmasını.
Bazen bir kitabı, açmasa bile eline almasını.
Akşamları hemen yatağa kaçmayıp, dünya onu hâlâ taşıyabiliyor mu diye test edercesine oturma odasında kalmasını.

Fakat Tamara'nın içinde başka bir şey büyüyordu.
Kimseye göstermediği bir şey.
Kendisinin bile güçlkle anladığı bir şey.

Bu bir plan değildi.
Bir karar da değildi.

Sadece gecelerinin arasından siyah bir iplik gibi süzülen bir düşünceydi.

16

Onu korkutan bir düşünce —
ve aynı zamanda, tamamen dağılıp gitmediğini hissettiren tek şey.
Bundan bahsetmedi.
Doktorlara değil.
Beriwan'a değil.
Kendine bile değil.

Ama şehrin henüz uykuda olduğu ve dünyanın bir an için sustuğu o sabahın ilk saatlerinde, bunu her şeyden daha net hissediyordu:

geri getirilmesi mümkün olmayanı, bir şekilde geri alma arzusu.

Berlin akmaya devam ediyordu.

Tramvaylar gıcırdıyor, barlar doluyor, insanlar sanki dünya bir münazara kulübüymüşçesine siyaset tartışıyordu.

Ancak Zossener Caddesi'nde, duvarda eğri duran bir afişin ve hiç tam kapanmayan bir pencerenin olduğu o odada, her şeyini kaybetmiş genç bir kadın oturuyordu.

Ve bu boşluğun içinde, henüz adını koyamadığı bir şey büyümeye başlıyordu.

Henüz değil.

17

5 – Şehrin Gölge Yolları

Berlin'in pek çok yüzü vardı.

Gündüzleri cephelerini, kafelerini, bisikletlerini ve bitmek bilmeyen bir akıntının parçasıymış gibi sokaklarda süzülen insanlarını gösterirdi.

Fakat geceleri şehir değişirdi.

Gözenekli bir hal alırdı.

Geçirgenleşirdi.

Gündüzleri adı olmayan şeylerin varlık bulduğu bir yere dönüşürdü.

Tamara bu gecelerde kaybolmaya başladı.

Birdenbire değil.

Trajik bir biçimde değil.

Daha çok, onu hem gizleyen hem de kendine çeken bir sisin içine yavaşça süzülen biri gibi.

Beriwan'a yürüyüşe çıktığını söylüyordu.
Ya da taze havaya ihtiyacı olduğunu.
Veya sadece bir anlığına dışarı fırlayacağını.

Beriwan her seferinde başıyla onaylıyordu ama gözleri,
Tamara'nın açık ettiğinden çok daha fazlasını gördüğünü ele veriyordu.

Tamara'nın eskiden siyasi alanlar olarak gördüğü o otonom mekânlar, artık başka bir şeye dönüşmüştü.
Sığınaklara değil — daha çok araftaki boşluklara.
Sessiz kalmayı bildikleri sürece, kim oldukları sorulmayan insanların ortaya çıktığı mekânlara.

18

Havası soğuk metal, eski ahşap ve sigara kokan yerlerdi buralar.

Konuşmaların yarım cümlelerle yürütüldüğü yerler.

Kimin dost, kimin yabancı ya da kimin bu ikisinin arasında bir yerde olduğunun bilinmediği yerler.

Tamara orada, kendisini bile ürküten bir sükûnetle hareket ediyordu.

Az konuşuyordu.

Çok gözlemliyordu.

Bazen duvarları rengi çoktan solmuş afişlerle kaplı bir arka odada oturuyordu.

Bazen insanların sigara içip fısıldaştığı bir avluda duruyordu.

Bazen yağ kokan ve ışığı titreyen bir koridorda birini takip ediyordu.

Cevaplar aramadığını fark etti; o sadece acının anında geri tepmediği bir yer arıyordu.

İsmi bilmeden onu tanıyan insanlar vardı.
Onun sessizliğini anlayan insanlar.
Gece vakti neden yollarda olduğunu sormayan insanlar.

Bazılarının çok fazla şey görmüş gözleri vardı.
Bazılarının fazla durgun elleri.
Bazılarınınsa sadece kimsenin dinlemediğinden emin olduklarında fısıldayan sesleri.

Tamara, kendisi için yapılmamış bir dünyaya doğru ilerlediğini biliyordu.
Ama gün ışığında bulamadığı bir şeyi orada bulduğunu da biliyordu:
karanlıktan doğan bir tür berraklık.
Ahlaki anlamda bir berraklık değildi bu.
Savunulabilecek ya da açıklanabilecek bir şey de değildi.
Acıdan gelen bir berraklıktı.
Kayıptan.
Dünyanın ondan asla geri alamayacağı bir şeyi çalıp gittiği duygusundan.

Bir akşam evden çıkarken Beriwan kapıda durdu.

"Kendine dikkat et," dedi Beriwan usulca.

Tamara başıyla onayladı.
Her şeyin yolunda olduğunu söylemek istedi.
Sadece biraz temiz havaya ihtiyacı olduğunu.
Birazdan döneceğini.

Ama kelimeler boğazında düğümlendi.

Beriwan'ın gerçeği bildiğini —ya da en azından gerçeğin ne yönde olduğunu hissettiğini— biliyordu.

Merdivenlerden inerken Beriwan'ın sesini bir kez daha duydu; boğuk, neredeyse bir dua gibiydi:

"Geri dn."

Tamara kısa bir an durakladı.
Sadece bir nefeslik süre kadar.
Sonra yürümeye devam etti.
Geceler uzadı.
Yollar karardı.
Sohbetler kısaldı.
Ve bu karanlığın bir yerinde; isimsiz arka bahçeler,
mahzenler ve odalar arasında bir Şey Őekillenmeye başladı.

20

Henüz bir plan değil.
Sadece bir ihtimal.
Bir gölge gibi peşine takılan bir düşünce.

Berlin bunların hiğbirini görmedi.
Şehir, tek bir kadının izlediği yolları fark edemeyecek kadar
büyük, gürültülü ve meşgld.
Ama gölgeler onu fark etti.
O da gölgeleri.

Bu, artık terk edemeyeceği bir yolun başlangıcıydı.
Ya da artık terk etmek istemediği.
Tüm o yorgunluğun altında başka bir Şey daha vardı. lmek
istemeyen bir Şey. Adı olmayan ama kaynağı belli olan bir
Öfke.

6 – Şehir Gazete Okuyor

Berlin bunu ilk önce manşetlerden öğrendi. Çıgıllıklardan, sirenlerden ya da görüntülerden değil; matbaa mürekkebine dökülüp kahvaltı masalarına, metro koltuklarına ve kafe tezgâhlarına yayılan kelimelerden.

"Neukölln'de kimliği belirsiz bir adam ölü bulundu."

"Müfettişler siyasi bir motifi dışlamıyor."

"Filistinli şebekelerle bağlantılar inceleniyor."

Makaleler, ne zaman gerçekte ne olduğu bilinmese —ya da çok kişi bilip de kimse söylemek istemese— olduğu gibi, ihtiyatla kaleme alınmıştı.

21

Tamara haberleri okumuyordu.

Sadece Beriwan'ın sabahları işe gitmeden masaya bıraktığı gazeteleri görüyordu.

Kalbine soğuk parmaklar gibi dokunan manşetleri görüyordu. Olay yeri araçlarının fotoğraflarını, müfettişlerin isimsiz alıntılarını, yorumcuların spekülasyonlarını görüyordu.

Ama okumuyordu.

Okuyamıyordu.

Bir hafta sonra bir sonraki haber geldi.

"Spandau'da bir ölü – Müfettişler aşırı sağcı arka planları inceliyor."

"Uluslararası gruplarla bağlantı belirtileri."

"İçişleri Bakanlığı: Kamuoyu için tehlike yok."

Şehir her zamanki gibi tepki verdi:

Dedikodularla, yarım yamalak bilgilerle, barlarda ve mutfaklarda sanki herkes birer güvenlik politikası uzmanıymışçasına yürütölen tartışmalarla.

Sosyal medyada birbirine zıt teoriler dolaşıyordu.
Bazıları bir intikam seferinden bahsediyordu.
Bazıları yeni bir radikal gruptan.
Başkaları ise tesadüf olamayacak rastlantılardan.
Berlin, hikâyelerle beslenen bir şehirdi.

Ve bu hikâyeye korku, büyülenme ve yer altında kimsenin kavrayamadığı bir şeylerin kaynadığı hissini tadıyordu.

Sabahın erken saatlerinde, şehir henüz yarı karanlığa asılıyken Tamara döndü. Kelimesizce mutfığa geçti, demliğe su koydu ve günün ilk kahve kokusu yavaşça yükseldi. Beriwan, hâlâ uykulu bir halde içeri girdi ve durakladı. Tamara'nın gömleği boyunca, loş ışıktaki zar zor seçilen koyu renkli, kurumuş kan lekeleri uzanıyordu. Kısa bir bakış, neredeyse duyulmayan bir nefes alış. Hiçbir şey sormadı. Tamara hiçbir şey söylemedi. Sadece demlik şarkı söylemeye başladı; sanki gece onun nerede olduğunu bilen tek kişi oymuş gibi.

22

Beriwan bugünlerde Tamara'yı daha yakından gözlemliyordu. Şüpheyle değil —daha çok endişeyle.
Tamara eskisinden daha sakin görünüyordu ama bu sakinlik, insanı teskin eden türden değildi.
Yüzeyi fazla pürüzsüz olan ve derinliklerinde karanlık bir şeylerin pusuya yattığı bir göl gibiydi bu sükûnet.

"Haberleri gördün mü?" diye sordu Beriwan bir akşam.
Tamara başını salladı.
"Hayır."

"Tuhaf..." dedi Beriwan. "Polis karanlıkta el yordamıyla ilerliyor. Kimse bir şey bilmiyor. Ya da kimse bir şey söylemiyor."

Tamara bakışlarını kaldırmadan onayladı.
Çoktan soğumuş olmasına rağmen çayını karıştırıyordu.

"Bazen," dedi Beriwan ihtiyatla, "bu şehrin bazı şeyleri yuttuğunu hissediyorum. İnsanları, hikâyeleri, gerçekleri. Ve bir gün bambaşka bir şey olarak geri kusuyor."

Tamara hafifçe gülümsedi.
"Berlin her zaman kötü bir anlatıcıydı."

Beriwan ona uzun süre baktı.
Çok uzun.

Tamara bu bakışı hissetti ama gözlerini kaçırmadı.
"Eğer kalbinde bir şey varsa..." diye başladı Beriwan.
"Biliyorum," diye böldü Tamara usulca.
"Ama bir şeyim yok."

Bu bir yalandı.
İnsanı ağırlaştıran bir yalan.
Ama bunu ikna edici tınlayan bir sükûnetle söylemişti.

Şehir aramaya devam etti.
Polis belirsiz ipuçları yayınladı, yardım istedi, hiçbir ihtimali dıışlamadı.
Tartışma programları radikalleşme, ithal çatışmalar ve Berlin'in hâlâ güvenli olup olmadığı üzerine tartıştı.

Fakat kimse Tamara'dan bahsetmedi.
Kimse onu görmedi.

Sabahları sessizce çayını içen, akşamları ise yere indirdiği bakışlarıyla Kreuzberg sokaklarında yürüyen genç bir kadının bu hikâyenin bir parçası olabileceğini kimse tahmin etmedi.

Berlin, insanları saklamak için yeterince büyüktü.
Ve onları kaybetmek için yeterince küçük.

Zossener Caddesi'nde her şey dışarıdan bakıldığında aynı kaldı.

Gıcırdayan parkeler.

Bazen kırpışan lamba.

Isınan, sonra soğuyan çay.

Gelen ve giden akşamlar.

Fakat gazete sayfaları, manşetler ve şehrin yürüttüğü tartışmalar arasında sadece iki kişinin duyduğu bir sessizlik büyüdü:

24

Tamara.

Ve Beriwan.

Giderek ağırlaşan bir sessizlik.

Kelimeleri kullanmadan sorular soran bir sessizlik.

Gerçeğin gazetelerde yazmadığını bilen bir sessizlik.

Henüz değil.

7 – Başka Bir Acıdan Gelen Sesler

Akşam her zamankinden daha sessizdi.

Beriwan yemek yapmıştı ama Tamara neredeyse hiçbir şey yememişti. Mutfağın havası sıcaktı ancak içinde görünmez bir şey vardı; gürültülü olmayan ama ağır bir gerginlik.

"Seni biriyle tanıştırmak istiyorum," dedi Beriwan nihayet. Sesi sakindi ama Tamara o alt tonu işitti. Bir rica. Ya da belki uzun süredir kapalı duran bir şeyi açma girişimi.

Az sonra oturma odasında beliren adam zayıftı, yüzü olması gerekenden daha yaşlı görünüyordu. Gözleri yağmur sonrası toprak rengindeydi; koyu ama ölü değil. Kendini Soran olarak tanıttı. Beriwan'ın ilgilendiği Kürd bir mülteciydi.

Tamara ona başıyla selam verdi. Hiçbir şey beklemiyordu. Hiçbir şey beklemek istemiyordu. Oturdular. Beriwan çay doldurdu. Buhar, aralarında sessiz bir perde gibi yükseldi.

"Beriwan senin Kfar Aza'dan geldiğini söylüyor," diye başladı Soran. Sesi yumuşaktı ama içinde Tamara'nın hemen tanıdığı bir şey taşıyordu: Kelimelerden gelmeyen bir ağırlık.

25

"Evet," diye yanıtladı Tamara.
Daha fazlasını söylemedi.

Soran, sanki aralarında gerilmiş bir ipi eline alıyormuş gibi yavaşça başını salladı. "Ben Germiyan'dan geliyorum," dedi. "Artık var olmayan bir köyden."

Tamara başını kaldırdı.
Meraktan değil; daha çok acıdan doğan bir refleksle.

"Yok edildi," diye devam etti Soran. "Enfal sırasında."

Bu kelime odada bir gölge gibi asılı kaldı. Tamara bunu duymuştu ama hiç bizzat yaşamış birinden dinlememişti. Beriwan, ona cesaret vermek ister gibi Soran'a baktı. Soran derin bir nefes aldı.

"Çocuktum," dedi. "Ama kokuyu hatırlıyorum. Sonrasındaki o sessizliği. Artık orada olmayan insanları." Hızlı konuşmuyordu. Dramatik değildi. Sanki uzun süredir mühürlü duran bir derinlikten bir şeyler çıkarıyor gibiydi. "Pek çoğumuz sürgün edildik. Pek çoğumuz öldürüldü. Pek çoğumuz..." Duraksadı, var olmayan bir kelimeyi aradı. "Pek çoğumuz sadece yok olduk."

Tamara içinde bir şeylerin kıpırdadığını hissetti. Empati değildi bu; aylardır empati hissetmemişti. Daha çok bir tanıma haliydi. Bir yankı.

"Ve bunu yapanlar," dedi Soran kısık sesle, "sadece Iraklılar değildi. Bazıları Filistinliydi. Hepsi değil. Hatta çok fazla da değillerdi. Ama kafamızı karıştırmaya yetti. Bizi incitmeye. Kendileri de baskı gören insanların bize neden böyle bir şey yaptığını sormamıza yetti."

26

Tamara'ya baktı. Suçlayarak değil. Arayarak değil. Sadece açık bir yürekle. "Acının milliyeti olmadığını anlamam uzun sürdü. Zalimliğin de öyle."

Tamara yutkundu. Elleri hafifçe titriyordu ama onları masanın altında gizledi. "Bunu bana neden anlatıyorsun?" diye sordu nihayet. Sesi kırılıyordu.

Soran hüzünle gülümsedi. "Çünkü nasıl baktığımı gördüm. Geri gelmeyecek bir şeyi kaybetmiş biri gibi."

Beriwan elini Tamara'nın sırtına koydu. "Yalnız değilsin," diyen bir jestti bu.

"Babamı kaybettim," dedi Soran. "Annemi. İki kız kardeşimi. Her gün intikam düşünmemek için yıllarımı verdim."

Tamara nefesini tuttu. "Peki?" diye fısıldadı. "Onları unuttun mu?"

"Hayır," diye cevapladı Soran. "Ama intikamın, sadece onu taşıyanı yakan bir ateş olduğunu öğrendim."

Bu cümle Tamara'ya soğuk bir rüzgâr gibi çarptı. Yeni olduğu için değil; kitaplardan okuyan birinden değil, bizzat yaşayanandan geldiği için.

"Neler yaşadığını bilmiyorum," dedi Soran. "Ama nasıl yaşayacağını bilmediğin halde dünyanın sana 'devam et' demesinin ne demek olduğunu biliyorum."

Tamara ona baktı. Aylardır ilk kez birine gerçekten baktı. "Devam edebilir miyim, bilmiyorum," dedi. Bu, ailesinin ölümünden beri söylediği en dürüst şeydi.

27

Soran başıyla onayladı. "O zaman küçük başla. Nefes al. Yemek ye. Uyu. Ve bir gün yeniden konuşabildiğinde; konuş."

Ayağa kalktı. Aniden değil. Kaçarcasına değil. Sadece sohbet bittiği için. "Dinlediğin için teşekkürler," dedi.

Tamara cevap vermedi. Ama başıyla onayladı.

O gittiğinde geriye sessizlik kaldı. Her zamankinden farklı bir sessizlik. Yutan değil; aksine yer açan bir sessizlik.

Beriwan yanına oturdu. "Nasıl hissediyorsun?"

Tamara uzun süre düşündü. Sonra dedi ki: "Bilmiyorum. Ama sanırım... bir şeyi anladım."

"Neyi?"

Tamara ellerine baktı. "Acının bir mülkiyet olmadığını. Ve onu taşıyan tek kişinin ben olmadığını."

Beriwan gülümsedi. Sıcak, yorgun, hakiki bir gülümseme. "Bu bir başlangıç."

Ve çok uzun zamandır ilk kez Tamara, bir başlangıcın mümkün olduğunu hissetti.

8 – İnsanlığa Dönüş

Kış sessizce geldi. Sesleri boğan ve sokakları solgun bir ışığa bulayan ince bir tül gibi Berlin'in üzerine serildi. Çoğu insan için sadece bir mevsimdi. Tamara içinse bir geçiş. 28

İçinde bir şeyler kaymıştı. Çok değil. Sadece bir milimetre. Ama bazen bir yönü değiştirmek için bir milimetre yeterlidir.

Soran ile yaptığı sohbetten beri içindeki sessizlik başka bir şeye dönüşmüştü. Artık bir uçurumun sessizliği değil, yavaş yavaş yeniden hava alan bir odanın sessizliğiydi bu.

Beriwan işe gitmeden önce sabahları kalkmaya başladı. Mutfak masasına oturuyor, çayını içiyor, hatta bazen iki yudum kahve alıyordu. Dünyanın hâlâ var olup olmadığını kontrol etmek istercesine pencereyi açıyor, içeri soğuk havayı buyur ediyordu.

Beriwan bunu fark etti. Hiçbir şey söylemedi ama bakışları yumuşadı.

Bir akşam, kanepede birlikte otururlarken Tamara ilk kez ailesinden bahsetti.

Çok değil.

Sadece bir cümle.

"Kardeşim Berlin'e gelmek istiyordu," dedi.

Sesi sakindi ama elleri hafifçe titriyordu.

Beriwan ona baktı. "Gerçekten mi?"

Tamara başıyla onayladı.

"Siyaset bilimi okumak istiyordu. Benim gibi. Berlin'in... özgür olduğunu söylerdi."

Kısık sesle güldü. Mizahtan ziyade acı barındıran bir gülüştü bu.

"Haklı çıkar mıydı, bilmiyorum."

Beriwan elini Tamara'nın elinin üzerine koydu.

"Belki çıkmazdı. Ama yanında sen olurdun."

29

Tamara gözlerini kapattı. Ağlamıyordu. Bu bir serbest bırakıştı; çözülmesi aylar sürmüş, derinlerden gelen bir nefes.

İzleyen haftalarda yeniden konuşmaya başladı.

Çok değil.

Her şeyi değil.

Ama hâlâ burada olduğunu gösterecek kadar.

Kibbutz'daki çocukluğunu anlattı. Ateş başındaki akşamları. Onu uykusundan söküп alan alarmları. Dünyanın küçük ve güvenli olduğunu sandığı o günleri.

Beriwan dinledi. Bir psikolog gibi değil. Bir arkadaş gibi de değil. Sadece tarihin bir yuvayı nasıl yerle bir ettiğini bilen biri olarak.

Bazen düşüncelerinin, kendisini bile ürküten bir keskinliğe büründüğü anlar oluyordu.

Bir sabah, Kreuzberg'in üzerindeki gökyüzü ıslak beton gibi griyken Tamara şöyle dedi:

"Sanırım artık nefret etmek istemiyorum."

Cümle o kadar kısıktı ki, sokağın gürültüsünde neredeyse kaybolup gidecekti. Ama Beriwan duydu. Onu bir kalp atışı gibi duydu.

"Hemen affetmek zorunda değilsin," dedi Beriwan. "Ama kendini kaybetmek zorunda da değilsin."

30

Tamara başıyla onayladı.

"Biliyorum. Ben... intikamın beni iyileştireceğini sanmıştım uzun süre. Ama o beni sadece daha fazla yaraladı."

Pencereden dışarı baktı.

Bir bisiklet geçti, bir köpek havladı, bir çocuk güldü.

Dünya ona sormadan dönmeye devam ediyordu.

"İsrail'de kimsem kalmadı," dedi. "Sadece birkaç arkadaş. Ama ailem yok. Köklerim yok."

Beriwan kolunu ona doladı.

"Ben varım."

Tamara başını Beriwan'ın omzuna yasladı.

Dramatik bir an değildi. Dünyayı değıştiren bir dönüm noktası da değildi. Sadece yakınlıktı. Gerçek, sade bir yakınlık.

Ve bazen bu kadarı yeterlidir.

Sonraki haftalarda Tamara yeniden yaşamaya başladı.

Yavaşça.
Tereddütle.

Uzun bir karanlıktan sonra gözlerini açan ve ışıktan gözü kamaşan biri gibi.

Yürüyüşlere çıktı. Kitap okudu. Aylardır el sürmediğı bir not defterine birkaç satır karaladı. 31

Siyaset üzerine düşündü. İsrail üzerine. Filistin üzerine. Pek çokları için siyasi bir kavramdan ibaret olan "İki Devletli Çözüm" üzerine; onun içinse bu, iki gerçeğin birbirini yok etmeden yan yana var olabileceğine dair bir semboldü artık.

Travma geçirdiğini biliyordu. Bir daha asla eskisi gibi olmayacağını da. Ama o karanlıkta kalmak istemediğini de biliyordu.

Ve bu bir başlangıçtı.

Berlin uğuldamaya devam etti. Şehir, tek bir kadının iyileşmesiyle ilgilenmedi. Fakat Zossener Caddesi'nde, gıcırdayan parkeleri ve eğri duran lambasıyla o eski dairede yeni bir sayfa açıldı.

Gürültüsüzce.
Kahramanca değil.
Usulca.

Tıpkı uzun zaman sonra özgürleşen bir nefes gibi.

Epilog

Bahar aniden gelmedi.

Küçük işaretlerle geldi: Sokaklarda esen ılıman bir rüzgâr, daha uzun kalan bir ışık, Berlin'in hafifliğe uygun bir yer olmadığını unutmuş gibi pencere pervazına konan bir kuş.

Tamara, Landwehr Kanalı'nın kıyısında durmuş suyu izliyordu. Su yavaşça hareket ediyor; yaprakları, yansımaları, şehrin küçük parçalarını sürükleyip götürüyordu. Bu suyu seviyordu. Hiçbir zaman berrak değildi, hiçbir zaman durgun ya da kusursuz değildi; ama akmaya devam ediyordu.

Yanında Beriwan duruyordu, elleri palto ceplerinde, bakışları aynı noktaya dikili.

"Sessizsin," dedi Beriwan.

"Sadece dinliyorum," diye yanıtladı Tamara.

"Kimi?"

Tamara hafifçe gülümsedi.

"Dünyayı. Kendimi. Bilmiyorum."

Bir bisiklet geçti. Bir köpek havladı.
Arkalarında bir yerlerde bir çocuk güldü.
Hayat daha gürültülü olmamıştı ama Tamara onu yeniden duyabiliyordu.

"Bazen," dedi bir süre sonra, "iki hayatım olduğunu düşünüyorum. Öncesi. Ve sonrası."

"Peki ya bu? Bu hangisi?" diye sordu Beriwan.

Tamara, geç öğleden sonra ışıığında neredeyse dingin görünen ellerine baktı.

"Belki de ikisinin arasındaki."

Beriwan başıyla onayladı.

"Bu iyi bir yer. Ara boşluklar dürüştür."

Bir süre öylece sessizce durdular. Utangaçlıktan değil, aşinalıktan. Sadece her şeyi açıklamak zorunda kalmadan birbirini gerçekten görmüş insanlar arasında var olan o türden bir sessizlikle.

"Daha iyi olacağına inanıyor musun?" diye sordu Tamara nihayet.

Beriwan düşündü.

"Daha farklı olacağına inanıyorum. Ve bazen bu kadarı yeterlidir."

Tamara derin bir nefes aldı.

Hava su kokuyordu, toprak kokuyordu; henüz adı konmamış yeni bir şey kokuyordu.

„Korkuyorum,“ dedi genç kadın.

„Biliyorum,“ diye yanıtladı Beriwan. „Ama her şeye rağmen yürümeye devam ediyorsun. Cesaret budur.“

Tamara ona baktı. Beriwan'ın gözlerinde ne acıma vardı ne de bir beklenti; sadece dile dökülmesine gerek olmayan sessiz bir söz.

„Teşekkür ederim,“ diye fısıldadı Tamara.

„Ne için?“

„Yanımda kaldığın için.“

34

Beriwan gülümsedi. „Kalıyorum.“

Rüzgâr kanalın üzerinden sıyırıp geçti. Bir yaprak kıyıda kopup yavaşça sulara kapıldı. Tamara gözleriyle onu takip etti. Alt tarafı bir yapraktı işte. Yine de bir işaretti bu. İyileşmenin değil. Unutmanın da değil. Hareket etmenin işareti. En ağır şeylerin bile taşınabileceğine dair bir ihtimalin işareti.

Gözlerini bir anlığına yumdu. Tekrar açtığında dünya aynı dünyaydı; ama kendini biraz daha hafiflemiş hissetti. Çok değil. Sadece bir milimetre.

Fakat bazen, yola devam etmek için bir milimetre yeterlidir.

Sonsöz

Bu hikâye bir eylemle değil, bir kayıpla başladı.

7 Ekim 2023'te Tamara, Hamas'ın saldırısında anne ve babasını, 18 yaşındaki kardeşini, akrabalarını ve pek çok arkadaşını kaybetti. Yabancı bir şehirde dikilen ve artık tanıdığı dünyanın var olmadığını fark eden genç bir kadınla başladı her şey. Aranmayan ama bulunan bir dostlukla. Ve farklı yönlerden gelip onda kesişen, aynı acıyı taşıyan seslerle.

Tamara bir kahraman değil. Klasik anlamda bir fail de değil. O, kırıklarla dolu bir dünyada tutunacak bir dal arayan bir insan. Ve bazen bu arayış, insanı karanlığa sürükler.

35

Ancak karanlığın içinde bile bir şeyleri değiştiren karşılaşmalar vardır. Kendi kaybını anlatan Kürd bir adam. Her şey gidince geriye kalan bir dost. Sertliğine rağmen insanların birbirini dinleyebileceği alanlar açan bir şehir.

Bu anlatıda pek çok şey söylenmeden kalıyor — bu bir unutuş değil, bir odaklanma biçimi. Karakterlerin gündelik yaşamı geri plana itiliyor; çünkü hikâye, alışlagelmiş olanın dayanağını yitirdiği bir durumda geçiyor. Tamara'nın yalıtılmışlığı ve Beriwan'ın nadir dışarı çıkışları sadece birer gölge gibi beliriyor; zira o süreçte her ikisinin hayatını rutinler değil, sadece nefes almaya devam etme çabası yönetiyor. Bu dünyadaki boşluklar, en derin sarsıntı anlarında gözden kaçan noktaları işaret ediyor.

Bu novella intikamı anlatmıyor.

İntikamdan geriye kalanı anlatıyor —
onun dolduramadığı o boşluğu,
silemediği o suçluluk duygusunu,
ve çoktan yitip gitmiş bir şeyi bulmak uğruna bir insanın
kendini kaybetmeye hakkı olup olmadığı sorusunu.

İyileşmenin, her şeyin düzeleceği anlamına gelmediğini
anlatıyor.

Aksine, içimizde bir yerlerin yeniden yumuşaması,
yeniden nefes almamız,
yeniden dinlememiz,
yeniden hissetmemiz anlamına geldiğini fısıldıyor.

Belki de bu hikâyenin sessiz umudu şudur:
Acı ve öfkenin birbirine dolandığı yerde bile, geriye değil
ileriye giden bir yol mevcuttur.
Unutmayan ama yıkıp geçmeyen bir yol.
Gürültüsüz ama kalıcı.

36

Tamara geçmişinden asla kurtulamayacak.
Beriwan kendi hikâyesini taşımaya devam edecek.
Soran anılarıyla yaşamak zorunda kalacak.
Fakat hepsi, yaralarından daha büyük bir şey buldular:
İnsanlığın, yara almamış olmakta değil, o yaralara ve izlere
rağmen yürümeye devam etmekte yattığı gerçeğini.

Ve belki de bu kadarı yeterlidir.
Şimdilik.
Yarın için.
Kusursuz olmayan ama mümkün olan bir hayat için.